

Горох О.П., доцент кафедри галузових
правових наук Національного
університету «Києво-Могилянська
академія» к.ю.н., доцент

«БЕЗДОГАННА ПОВЕДІНКА» ЯК КРИТЕРІЙ ВИЗНАЧЕННЯ СУДОМ ВТРАТИ ОСОБОЮ СУСПІЛЬНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

Одним з критеріїв визначення судом втрати особою суспільної небезпеки при вирішенні питання про звільнення від покарання на підставі ч. 4 ст. 74 КК України є поведінка особи (вона має бути бездоганною). У юридичній літературі бездоганність поведінки юристи визначають переважно у загальних рисах через визначення ставлення особи до життя в сім'ї, суспільстві, трудовому чи навчальному колективі. При цьому окремі юристи обґрунтовано вважають, що поведінка особи у цих сферах громадського життя має бути гідною для наслідування іншими особами.

Вважаємо, що бездоганна поведінка має визначатися судом через оцінку поведінки особи: 1) як особистості; 2) в сім'ї; 3) в суспільстві; 4) в трудовому (чи навчальному) колективі; 5) як винуватого у вчиненому злочині. Ми переконані, що лише комплексний підхід до визначення цього питання дозволить суду об'єктивно та всебічно оцінити поведінку особи.

1) *Бездоганна поведінка як особистості.* Позитивними рисами поведінки особи як особистості є успішне навчання в школі, успішна служба в армії (наявність нагород та відзнак), наявність у особи середньо-спеціальної або вищої освіти (прагнення її здобути), працевлаштованість, заняття підприємницькою або незалежною професійною діяльністю, заняття спортом, корисне проведення вільного часу (заняття науковою або мистецькою діяльністю, наявність різного роду хобі), дотримання загальноприйнятих норм поведінки та моралі (зокрема, не зловживання спиртними напоями, невживання у спілкуванні з іншими громадянами ненормативної лексики),

законослухняна поведінка (не вчинення цивільно-правових деліктів, кримінальних правопорушень тощо).

2) *Бездоганна поведінка в сім'ї*. Про наявність цього критерію може свідчити проживання особи в родині (у тому числі, її нещодавнє створення або прагнення створити), доброзичливі в ній стосунки, активна участь у її житті, батьківство або материнство, належне піклування за членами родини (зокрема, неповнолітніми, пристарілими, непрацездатними) тощо.

3) *Бездоганна поведінка в суспільстві*. Про позитивну поведінку в суспільстві може свідчити: добрі стосунки з сусідами (зокрема, спілкування з ними, відгуки на різні прохання про допомогу), активна участь у житті територіальної громади (участь у благоустрою територій, «суботниках» тощо), корисне проведення вільного часу (наприклад, участь у колективах самодіяльності, організації проведення масових заходів), небайдужість до життєвих проблем інших (спонсорство, меценатство), участь у діяльності об'єднань громадян (зокрема, головування або активна участь у діяльності громадських організацій, депутатство), відвідування релігійних установ (церкви, мечеті, синагоги).

4) *Бездоганна поведінка в трудовому чи навчальному колективі*. Поведінка особи в трудовому (чи навчальному) колективі оцінюється, здебільшого, через її ставлення до праці чи навчання (див. нижче). Водночас не останнє значення в такому оцінюванні має участь особи у житті трудового колективу (активна участь у його зборах, професіональних союзах, радах, заняття виборних посад в трудовому колективі на громадських засадах).

5) *бездоганна поведінка особи як винуватого у вчиненому злочині*. Йдеться власне про позитивну посткримінальну поведінку особи. Ознаками такої поведінки слід визнати з'явлення особи зі зізнанням, її щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину, визнання особою вини у вчиненому злочині, добровільне відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди, надання медичної або іншої допомоги потерпілому після вчинення злочину тощо.